

HORIZONT 2026/6

Migrációkutató Intézet

Dócza Edith Krisztina, Marsai Viktor, Sayfo Omar: [A háború árnyékában – Az iráni konfliktus hatása az Európába irányuló migrációra](#)

2026. 03. 12.

Dócza Edith Krisztina, Marsai Viktor, Sayfo Omar: A háború árnyékában – Az iráni konfliktus hatása az Európába irányuló migrációra

BEVEZETÉS

Az Egyesült Államok és Izrael 2026. február 28-án háborút indított Irán ellen. Azóta a válaszcsepások már a térség szinte valamennyi országát elérték – Teherán légitámadások sorát indította az Egyesült Államok Öbölmenti országokban, többek közt Bahreinben, Kuvaitban, Katarban és az Egyesült Arab Emírségekben létesített katonai bázisai ellen.¹ Március elejére a háború már Azerbajdzsát és Ciprust is elérte. A nemzetközi közösség aggodalommal figyeli a fejleményeket, a kormányok pedig Közép-Ázsiától Afrika nyugati feléig az eszkaláció esélyeit és várható következményeit latolgatják.

Tanulmányunkban azt vizsgáltuk, hogy az iráni háború milyen hatást gyakorol a közép-ázsiai országokra – különösen a konfliktusban álló Afganisztánra és Pakisztánra –, a Kaukázus regionális nagyhatalmaira – Törökországra és Azerbajdzsánra –, a Közel-Keletet és Észak-Afrikát magába foglaló MENA régióra, valamint az afrikai kontinensre. Kutatásunkban arra keressük a választ, hogy a konfliktus elindíthat-e egy újabb menekülthullámokat Európa irányába.

1. A STABILITÁSBAN ÉRDEKELTEK A KÖZÉP-ÁZSIAI ORSZÁGOK

Közép-Ázsia országai – Kazahsztán, Üzbegisztán, Kirgizisztán, Tádzsikisztán és Türkmenisztán – földrajzi közelségük, gazdasági kapcsolataik és tranzitútvonalai miatt különösen érzékenyek az iráni térségben kialakuló instabilitásra. Bár ezek az államok nem közvetlen résztvevői a konfliktusnak, a háború következményei gazdasági, biztonsági és geopolitikai szinten is érintik őket. A térség kormányai a stabilitás fenntartásában és a konfliktus eszkalációjának elkerülésében érdekeltek, miközben külpolitikájukban igyekeznek egyensúlypolitikát folytatni a különböző nagyhatalmak és regionális szereplők között.

ABSZTRAKT

A tanulmány az Egyesült Államok és Izrael Irán elleni háborúja nyomán kibontakozó, régiókon átívelő hatásokat vizsgálja. Arra keresi a választ, hogy a konfliktus milyen gazdasági és biztonsági következményekkel jár Közép-Ázsiában, a Dél-Kaukázusban, a MENA-régióban, valamint Afrikában, továbbá, hogy ezek a folyamatok előidézhettek-e újabb migrációs hullámokat. Bár rövid távon nem valószínű tömeges Európa felé irányuló elvándorlás, középtávon a tartós megélhetési válságok, a regionális fegyveres konfliktusok veszélye és a másodlagos migrációs mozgások együttesen növelhetik az Európára nehezedő migrációs nyomást.

¹ CENTER FOR PREVENTIVE ACTION 2026.

A konfliktus egyik legfontosabb hatása a gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok területén jelentkezik. A közép-ázsiai országok egy része a Kaszpi-tenger partvidékén fekszik, azonban külkereskedelmük többnyire tranzitországokon és alternatív szállítási folyosókon keresztül valósul meg, amelyek közül Irán kiemelt szerepet játszik. Az iráni kikötők, a szárazföldi útvonalak és az ország fejlett közlekedési infrastruktúrája lehetővé teszik, hogy a régió országai elérjék a Perzsa-öblöt, az Indiai-óceánt, valamint az olyan térségeket, mint a Közel-Kelet és Dél-Ázsia.² Például az Európából, a Perzsa-öböl országaiból és Indiából érkező áruk jellemzően Dubajba érkeznek, ahonnan a rakományokat szállítóhajókkal a Hormuzi-szoroson át az iráni Bandar-Abbász kikötőbe, onnan pedig vasúton vagy teherautóval Türkmenisztánba, majd a régió más országaiba szállítják.³ A közép-ázsiai országok éppen az elmúlt években fokozták iráni irányú szállítási kapcsolataik fejlesztését: ezt igazolja az a tervezett vasútvonal, amely Kínát, Kazahsztánt, Üzbegisztánt, Türkmenisztánt, Iránt és végül Törökországot vagy az Európai Uniót kötné össze.⁴ A dél-észak irányú multimodális közlekedési folyosók bővítése azt a célt szolgálja, hogy Közép-Ázsia fontos csomóponttá váljon a globális logisztikai hálózatban.

Az Iránból érkező import tekintetében különösen az Iránnal határos régiók, így Türkmenisztán déli határterületei, valamint az ország nyugati felében fekvő Balkán tartományban érezték meg az iráni háború hatását. A térségekbe a háború előtt szinte naponta érkezett az iráni export, beleértve a háztartási cikkeket, a tisztító- és vegyipari szereket, valamint az iráni élelmiszereket. A konfliktus azonban termékhányt okozott, ami azok árának emelkedéséhez vezetett: míg a háború előtt öt liter iráni étolaj 150 türkmén manatba (kb. 14 000 forint) került, addig 2026 március elejére 200 manatra (több mint 19 000 forint) emelkedett. Hasonló vagy nagyobb mértékű volt az áremelkedés az olyan alapvető élelmiszerek esetében, mint a burgonya, a paradicsom, a tojás és a csirkehús.⁵

Biztonságpolitikai szempontból az iráni háború elsősorban a regionális instabilitás kockázatát növeli Közép-Ázsiában. Türkmenisztán esetében határbiztonsági, menekültügyi és tranzitkockázatokat is felvet; ezt jelzi az, hogy 2025 júniusában – az Irán és Izrael közötti 12 napos háború idején – Türkmenisztán humanitárius folyosót nyitott az Iránból érkezők számára, és több közép-ázsiai ország állampolgárainak áthaladását is segítette.⁶ A közép-ázsiai kormányok hivatalos reakciói ezért szinte egységesen a deeszkalációt, a diplomáciai rendezést és a háború regionális kiszélesedésének elkerülését hangsúlyozzák.

Összességében az iráni háború nem közvetlen katonai fenyegetésként, hanem biztonsági kitérítésként és külpolitikai nyomásként hat a közép-ázsiai országokra. A legvalószínűbb következmény nem a közvetlen beavatkozás, hanem az, hogy a térség államai óvatosabb, semlegesebb és még inkább többirányú külpolitikát folytatnak, miközben igyekeznek

² UMAROVA 2026.

³ ESHANOVA – RFE/RL'S TURKMEN SERVICE 2026.

⁴ BOLTUC 2025.

⁵ ESHANOVA – RFE/RL'S TURKMEN SERVICE 2026.

⁶ MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF TURKMENISTAN 2025.

csökkenteni Iránon átvezető kapcsolataik sérülékenységét. Amennyiben az iráni háború migrációs hullámokat indít el, a közép-ázsiai térség nem kibocsátó, hanem befogadó régióként jelenhet meg. Ebben a tekintetben az Iránnal szomszédos Türkmenisztán kulcsszereplővé válhat, amely 2025-ben is humanitárius folyosót nyitott az Iránból távozó külföldiek előtt.

2. HÁBORÚ A HÁBORÚ ÁRNYÉKÁBAN – AFGANISZTÁN ÉS PAKISZTÁN

Az iráni háború Afganisztán és Pakisztán számára sem elsősorban közvetlen katonai fenyegetést jelent, hanem egy olyan regionális válságot, amely felerősíti a már meglévő biztonsági, gazdasági és politikai problémákat. A két ország viszonyát eleve súlyosan terheli a határ menti instabilitás, a terrorszervezetek jelenléte – különösen a Tehrik-i-Talibán Pakisztán (TTP) és az Iszlám Állam – Horaszán Tartomány (ISIS-K/ISKP) –, a menekültkérdés és a kölcsönös bizalmatlanság.⁷ Ebben a helyzetben az iráni konfliktus további nyomást gyakorol mindkét államra.

Afganisztánra a háború elsősorban humanitárius és gazdasági szempontból hat. Irán hosszú ideje fontos befogadó országa az afgán menekülteknek és munkavállalóknak; az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága (UNHCR) 2026 januárjában 4,4 millióra becsülte az országban tartózkodó afgán állampolgárok számát, beleértve a nyilvántartásba nem vett menekülteket, valamint a munkavállalói vízummal vagy tartózkodási engedéllyel rendelkezőket.⁸ Teherán a 2021. augusztus 15-i tálib hatalomátvételt követően fokozta az afgán állampolgárok kitoloncolását, miután Afganisztánból a romló emberi jogi helyzet miatt tömegek indultak meg a szomszédos országokba. A kitoloncolásokat, valamint a határon történő visszafordításokat jellemzően nem dokumentálják az iráni hatóságok, így csupán hozzávetőleges adatok állnak rendelkezésünkre. Az UNHCR becslései szerint 2025-ben 1,9 millió afgánt toloncoltak ki Iránból, Pakisztánból pedig további egymillió főt.⁹ Az ügynökség 2026 elején pedig arról számolt be, hogy január 1-je óta 110 000 afgán Iránból, 160 000-en pedig Pakisztánból tértek vissza hazájukba, ugyanakkor az UNHCR a számok emelkedésére figyelmeztet.¹⁰ Gazdasági tekintetben pedig nem csupán a visszatérők terhelik Afganisztán amúgy is gyenge gazdaságát és korlátozott állami kapacitásait: a tálib vezetés az elmúlt években igyekezett csökkenteni Pakisztántól való tranzitfüggőségét, ezért kereskedelmi kapcsolatait részben Irán felé terelte.¹¹ Ha azonban az iráni háború veszélyezteti a déli kereskedelmi folyosókat, Afganisztán ismét rászorulhat a pakisztáni tranzitra – növelve Iszlámábád regionális befolyását. Ugyanakkor újabb feszültségeket is szülhet, hiszen a gazdasági kiszolgáltatottság a politikai konfliktusokat is mélyíti.

⁷ BURKE – BALOCH – LAMB 2026.

⁸ UNHCR 2026A.

⁹ UNHCR 2026B. p.4.

¹⁰ ARAB NEWS 2026A.

¹¹ YAWAR – SHAHID 2025.

Pakisztán esetében a háború leginkább geopolitikai, belbiztonsági és energiabiztonsági nyomásként jelenik meg. Az ország egyszerre próbálja fenntartani kapcsolatait Iránnal, a Perzsa-öböl államaival, Kínával és nyugati partnereivel, ezért számára különösen érzékeny minden olyan konfliktus, amely felboríthatja ezt a kényes egyensúlyt. Iszlámábád határozottan elítélte az Irán elleni támadásokat és támogatta a deeszkalációt, továbbá következetesen a diplomáciai rendezést hangsúlyozta.¹² A legsérülékenyebb térség az iráni–pakisztáni határvidék, különösen Beludzsisztán, ahol a helyi gazdaság számos ponton iráni üzemanyagra, villamos energiára, LPG-re és egyes alapvető fogyasztási cikkekre támaszkodik. A 2025. júniusi harcok idején több határátkelőt lezártak,¹³ ami üzemanyag- és élelmiszerhiányt okozott, a tartományi kormánzatnak pedig külön intézkedéseket kellett hoznia az alternatív ellátás biztosítására.¹⁴ A konfliktus közvetlenül a pakisztáni állam működését is terhelte: a hatóságoknak egyszerre kellett kezelniük a határbiztonsági helyzetet és a külföldön rekedt pakisztáni állampolgárok kimenekítését. Országos szinten a legnagyobb gazdasági és kereskedelmi kockázatot az jelenti, hogy a 2026-os háború megdrágíthatja az energiahordozókat és bizonytalanná teheti az ellátási láncokat. Mindez azt mutatja, hogy a háború Pakisztán számára nem pusztán külpolitikai ügy, hanem a belső stabilitást, az energiaellátást és a határ menti rendet is érintő válságtényező.

Az iráni háború ugyanakkor nemcsak külön-külön terheli Afganisztánt és Pakisztánt, hanem a két ország közötti konfliktust is tovább élezi, egy újabb regionális válság pedig tovább csökkentheti az együttműködés esélyét. Az viszont, hogy a két konfliktus egyidejűleg zajlik, migrációs hullámokat indíthat el Európa irányába, ebben a tekintetben ez a legveszélyesebb régió. A tömeges kivándorlást tovább fokozhatja a szigorú iráni kitoloncolási politika, ugyanis a kényszerű visszatérések sokszor a céllal ellentétben a továbbutazást idézik elő, elsősorban a török és balkáni útvonal irányába.

3. FOKOZÓDÓ FESZÜLTÉG A KAUKÁZUSBAN

Azerbajdzsán északi szomszédja Iránnak és stratégiai partnere Izraelnek, ezért az országra különösen erősen hat a háború. Baku számára az elsődleges érdek azonban nem a perzsa ország meggyengítése, hanem a háború lokalizálása – a legfontosabb közvetlen kockázat ugyanis a konfliktus áttérése. A kaukázusi ország már a 2025-ös eszkaláció idején arra figyelmeztetett, hogy területét nem lehet harmadik állam által Irán ellen felhasználni, 2025 júniusának végén pedig cáfolta azokat az iráni vádak, amelyek szerint izraeli drónok azeri területről támadták volna Iránt.¹⁵ Ez azért különösen érzékeny ügy, mert Azerbajdzsán és Izrael között régi és mély katonai kapcsolat van, amelyet Teherán eleve bizalmatlanul figyel. A háttérfeszültséget jelzi az is, hogy az iráni–azeri viszonyt már a 2023-as teheráni azeri

¹² ARAB NEWS 2026B.

¹³ JANJUA 2025.

¹⁴ SHAHID 2025.

¹⁵ ALL ISRAEL NEWS 2025.

nagykövetség elleni támadás,¹⁶ illetve egy 2025-ben leleplezett, iráni háttérűnek mondott merényletterv¹⁷ is terhelte. Ha Teherán úgy érzékeli, hogy Baku közvetve segíti izraeli vagy nyugati érdekek érvényesítését, Azerbajdzsán könnyen válhat nyomásgyakorlás, szabotázs vagy hibrid műveletek célpontjává – ezért a kaukázusi ország számára valós kockázat az iráni háború kiterjedése. Ez a veszély 2026 márciusára már részben kézzelfoghatóvá is vált: Azerbajdzsán azzal vádolta meg Iránt, hogy dróntámadást indított az Iránnal és Törökországgal határos Nahicseván exklávé repülőtere ellen, a támadásban két civil megsérült.¹⁸ Az incidens körülményei vitatottak, Teherán ugyanis tagadja, hogy megtámadta volna Azerbajdzsánt – ennek ellenére a jelentősége politikai szempontból egyértelmű: a dél-kaukázusi térség nem pusztán a közel-keleti háború megfigyelője, hanem potenciálisan a mellékhadszíntere is lehet. Nahicseván ráadásul nemcsak földrajzilag sérülékeny, hanem a Törökországgal való szárazföldi összeköttetés stratégiai pontja is.

Törökországra az iráni háború még összetettebben hat, mert Ankara nagy regionális hatalom, NATO-tag, fontos iráni gazdasági partner, szíriai és iraki katonai szereplő, valamint migrációs célország egyszerre. Noha retorikailag erősen Irán-párti az izraeli támadások elítélésében, stratégiaileg nem Teherán győzelmét, hanem a konfliktus gyors lezárását szorgalmazza – megakadályozva azt, hogy Irán körül összeomoljon a regionális rend. Ennek elsődleges oka a gazdasági és energiabiztonsági kitettség – például a török gázimport mintegy 14%-a Iránból érkezik, azonban 2026. március 10-én Ömer Bolat török kereskedelmi miniszter közölte, hogy a háború ellenére a Törökország és Irán közötti kereskedelem „zavartalanul folytatódik”.¹⁹ A második nagy dimenzió a határ- és migrációs kitettség: Törökország több mint 500 kilométeres közös határral rendelkezik Iránnal, és Ankara az első pillanattól figyelte, hogy a háború kivált-e tömeges mozgást a keleti határ felé. A 2025-ös iráni–izraeli konfliktus során a török kormány hivatalosan is közölte, hogy nem alakult ki rendkívüli helyzet a határátkelőkön, de napi utasforgalmi korlátozásokat bevezettek, a személyi és technikai kapacitásokat pedig megerősítették. Ankara ezúttal is tart attól, hogy ha Irán belsőleg destabilizálódik, akkor iráni és másodlagosan afganisztáni migrációs hullám indulhat meg nyugati irányba. Törökország számára az iráni stabilitás közvetlen biztonsági érdek.

A migrációs dimenzió elsősorban nem Azerbajdzsán, hanem Törökország miatt fontos: míg a Dél-Kaukázusból csak egy esetleges regionális áttérjedés esetén válna reálissá nagyobb, Európa felé tartó menekültmozgás, addig egy elhúzódó iráni háború következtében Törökország ismét befogadó és tranzitországgá válhat az Európa felé továbbblendülő migrációs hullámok számára.

¹⁶ BAYRAMLI 2025.

¹⁷ TIMES OF ISRAEL 2025.

¹⁸ AL JAZEERA 2026.

¹⁹ TÜRKIYE TODAY 2026.

4. AZ IRÁNI HÁBORÚ HATÁSAI A MENA RÉGIÓBAN

Az iráni háború jelentős gazdasági, biztonsági és társadalmi következményekkel járhatnak a Közel-Keletet és Észak-Afrikát magába foglaló MENA-régióban. Az energiaárak emelkedése, a kereskedelmi útvonalak bizonytalansága és a regionális biztonsági környezet romlása különösen azokat az államokat érinti érzékenyen, amelyek gazdasága már korábban is sérülékeny volt. A következmények kihatnak a mindennapi megélhetésre, a társadalmi stabilitásra is, így hatással lehetnek a migrációs folyamatokra is.

4.1. GAZDASÁGI HATÁSOK

Az iráni háború a MENA-régióban egyszerre idéz elő energiaársokkot, kereskedelmi zavarokat, biztonsági kockázatokat és humanitárius nyomást. A rövid távú regionális következmények ugyanakkor nem oszlanak meg egyenlően. Az olajexportőr országok ideiglenesen még profitálhatnak is a magasabb árakból; a térség olajszegény, jelentős migrációt kibocsátó országai – mindenekelőtt Egyiptom, Tunézia, Jordánia, Libanon és Jemen – azonban inkább a válság vesztesei közé tartoznak. Ezekben az államokban a dráguló energia megterheli az állami költségvetést, felfelé hajtja az élelmiszerárakat, növeli a társadalmi feszültségeket, és végső soron a kivándorlási kedvet is fokozza.²⁰ Ezen országok sebezhetősége elsősorban abból fakad, hogy ha a kormányok a növekvő energiaárak mellett is próbálják fenntartani az üzemanyag- és élelmiszer-támogatásokat, a költségvetési egyensúly romlik. Ha viszont hagyják, hogy a drágulás megjelenjen a fogyasztói árakban, az infláció felgyorsul, csökkennek a reálbérek, és nő a társadalmi elégedetlenség.

Ezt a csapdahelyzetet jól példázza Egyiptom esete. A Nemzetközi Valutaalap (IMF) 2025-ös országjelentése szerint a fosszilisüzemanyag-támogatások 2023–24-ben a GDP mintegy 4%-ára emelkedtek a magasabb energiaköltségek miatt. Eközben a vörös-tengeri válság következtében az ország már 2024-ben körülbelül 7 milliárd dollár bevételt veszített a Szezi-csatornából. Abdel Fattah al-Szíszi elnök 2025 márciusában már havi 800 millió dolláros kiesésről beszélt.²¹ Az iráni háború tehát Egyiptomot kettős nyomás alá helyezi: megdrágítja az energiaiimportot, ami mellett visszaveti az ország egyik legfontosabb devizaforrását.

Tunéziában a helyzet hasonlóan törékeny. A támogatások 2022-ben a GDP 6,8%-ára emelkedtek, a megugró energia- és élelmiszerárak következtében. A támogatási rendszer kulcsszerepet játszik az alapvető élelmiszerek – például a kenyér, a tészta és a kuskusz – árstabilitásának fenntartásában.²² Ha az energiahordozók ára tartósan magas marad, a tunéziai állam nehéz választás elé kerül. Vagy tovább finanszírozza a támogatásokat, ami

²⁰ REUTERS 2026.

²¹ INTERNATIONAL MONETARY FUND 2025.

²² WORLD BANK GROUP 2023.

egyre nagyobb terhet ró a költségvetésre, vagy fokozatosan áthárítja a drágulást a lakosságra, ami komoly politikai kockázatokat hordoz.

Jordánia és Marokkó valamivel válságállóbb gazdasági struktúrával van felvértezve, ám ez nem jelenti azt, hogy sérthetetlenek lennének. Jordánia a 2022-ben bevezetett üzemanyag-támogatásokat 2023-ban kivezette, ezzel mérsékelve a költségvetési kiadásokat. Az ország azonban továbbra is nagymértékben függ az importált energiától, valamint az élelmiszer-ellátás stabilizálását szolgáló állami mechanizmusoktól.²³ A jordán élelmiszerbiztonsági programok mögötti logika éppen az, hogy a kenyér- és a gabonaárak hirtelen emelkedése könnyen társadalmi feszültségekhez vezethet.²⁴

Marokkóban helyzete hasonló. A butángáz-támogatások 2024 májusa óta zajló fokozatos leépítése költségvetési szempontból racionális lépés, ám egy újabb energiapiaci sokk esetén ismét felmerülne a kérdés, hogy ki viseli a drágulás terhet, a lakosság vagy az állam.²⁵ Ezekben az országokban a háború várhatóan kevésbé közvetlen biztonsági fenyegetésként jelentkezik, sokkal inkább egy megélhetési és inflációs válság kockázatát erősíti.

Eközben Libanon és Jemen esetében a helyzet már humanitárius kockázatként értelmezhető. Libanonban az infláció, a gazdasági stagnálás és a regionális konfliktusok együttesen az iráni háború előtt is súlyos élelmiszer-bizonytalanságot idéztek elő.²⁶ Jemenben a helyzet még törékenyebb: az importfinanszírozás gyengesége és az elhúzódó fegyveres konfliktus miatt egy újabb olajár-emelkedés közvetlenül rontja az alapvető ellátáshoz való hozzáférést. Ezekben az országokban az energia drágulása hamar destabilizálhatja a társadalmat.

4.2. BIZTONSÁGI KOCKÁZATOK

A biztonsági dimenzió legalább ilyen meghatározó. Az iráni háború mára regionális konfliktussá vált. Az iráni válaszcsepások és az ezekre adott reakciók az Öböl-országokat, az amerikai katonai bázisokat befogadó államokat, valamint több stratégiai infrastrukturális csomópontot is közvetlenül érintettek.

Ez minőségi változást jelez a térség biztonsági környezetében. A MENA számos állama eddig arra építette biztonságpolitikáját, hogy a nagyhatalmi konfliktusoktól bizonyos távolságot tartva képes megőrizni belső stabilitását. A jelenlegi háború azonban azt mutatja, hogy a drónok, rakéták, proxy-hálózatok és sérülékeny szállítási útvonalak korában ez a stratégiai távolság egyre nehezebben fenntartható.²⁷ Még az Öböl leggazdagabb államai sem maradnak érintetlenek. A konfliktus nyomán emelkednek a biztosítási díjak, zavar

²³ WORLD BANK GROUP 2024.

²⁴ WORLD BANK GROUP 2022.

²⁵ WORLD BANK GROUP 2025A.

²⁶ WORLD BANK GROUP 2025B

²⁷ AHMED 2026.

keletkezett a légi közlekedésben, visszaesett a turizmus visszaesése és elbizonytalanodtak a befektetők.²⁸

A legnagyobb veszély azokban az államokban jelentkezik, ahol az állam képességei eleve korlátozottak, magas a társadalmi elégedetlenség, és a gazdasági sokkok könnyen politikai feszültséggé alakulhatnak. Ide tartozik különösen Irak, Libanon, Szíria és Jemen, de tágabb értelemben Egyiptom, Jordánia és Tunézia is sérülékenyebbé válhat, ha az energia- és élelmiszerárak tartósan magas szinten maradnak.²⁹ A legfontosabb kérdés az, hogy növekszik-e a társadalmi tiltakozási kedv, gyengül-e az állam szociális kompenzációs képessége, és gyengül-e a hatósági ellenőrzés.

4.3. VÁRHATÓ MIGRÁCIÓS HATÁSOK

Rövid távon nem valószínű, hogy tömegek indulnának el a MENA térségből Európa felé. Nagyobb esély van a régió belüli mozgások fokozódásának és annak, hogy a fent taglalt hatások nyomán alacsonyabb intenzitású, de tartós migrációs nyomás alá kerül Európa.

A jelenlegi eszkaláció első napjaiban már jelentős lakosságmozgás indult meg. Libanonból március 1. és 4. között több mint 33 000 szíriai és több ezer libanoni lépte át a határt Szíria irányába, miközben Iránon belül is százezres nagyságrendű belső elmozdulásról érkeztek becslések.³⁰ A konfliktus által érintett térség befogadási és humanitárius szempontból már eleve rendkívül túlterhelt. Ilyen körülmények között minden újabb gazdasági vagy katonai sokk jelentősen növeli a további népességmozgások valószínűségét.

Középtávon a migrációs nyomás növekedése a megélhetési válsággal küzdő, olajszegény államokból erősödhet fel. Ha a háztartások számára egyszerre drágul az üzemanyag, a közlekedés, a kenyér, a liszt és más importált alapélelmiszerek, miközben az államok már nem képesek a korábbi mértékben fenntartani a támogatási rendszereket, az növeli az elvándorlási hajlandóságot. Ez a mechanizmus különösen releváns Egyiptom, Tunézia és részben Marokkó esetében.

5. AZ IRÁNI HÁBORÚ AFRIKAI HATÁSAI

Afrika – hasonlóan a világ más részeihez – elsősorban elszenvedője az iráni háborúnak, amelyre kevés hatással bír. Ugyanakkor a globális összekapcsolódási hatásoknak, illetve Teherán elmúlt években tapasztalható afrikai térnyerésének köszönhetően a kontinentst sokkal jobban érinti a jelenlegi konfliktus, mint azt sokan feltételezik. Ezek elsősorban a politikai, gazdasági, biztonsági és geopolitikai szegmensekben érzékelhetőek.

Az Afrikai Unió nyilatkozatában a konfliktus deeszkalációjára és tárgyalásos rendezésére hívta fel a figyelmet, utalva arra, hogy annak az ENSZ Alapokmányával összhangban kell történnie.³¹ Ez burkolt utalás volt arra, hogy számos afrikai vezető illegitimnek tartja az

²⁸ KIHARA 2026.

²⁹ REUTERS 2026.

³⁰ RELIEFWEB 2026.

³¹ AFRICAN UNION 2026.

izraeli és amerikai beavatkozást, ugyanakkor Irán nem olyan fontos a számukra, hogy nyílt politikai konfrontációt vállaljanak érte Washingtonnal és Tel-Avivval. Annál is inkább, mivel a Perzsa-öböl arab államai – elsősorban Szaúd-Arábia, Katar és az Egyesült Arab Emírségek – számos afrikai ország kulcspartnerévé léptek elő az elmúlt évtizedekben,³² és a területükre mért iráni csapások szintén elfogadhatatlanok voltak az afrikai szereplők számára.

Az első afrikai államfő, aki felszólalt az ügyben, Cyril Ramaphosa dél-afrikai elnök volt, aki a nemzetközi jog megsértéseként értékelte a légitámadásokat, felszólítva a feleket arra, hogy azonnal szüntessék be a katonai műveleteket.³³ Mivel a Dél-afrikai Köztársaság Iránnal együtt a BRICS tagja, Izraellel szemben hagyományosan rossz kapcsolatokat ápolnak. Az Egyesült Államokkal pedig Donald Trump elnök beiktatása óta rossz a viszony a kampány alatt tett dél-afrikai minősítések miatt, ezért ez nem volt meglepő. Ugyanakkor jól mutatja a BRICS korlátait az, hogy a másik két afrikai tag, Egyiptom és Etiópia sem szólalt fel Irán mellett. Mahmut Déby csádi elnök szintén támogatásáról biztosította az iráni vezetést, megemlékezett Hámenei ajatollah haláláról is, ugyanakkor határozottan elítélte az arab országok elleni iráni válaszcsepásokat.³⁴ Marokkó viszont, amely az Ábrahám-megállapodások egyik aláírója volt, csak a teheráni válaszcsepások ellen szólalt fel.³⁵

Az afrikai közvélemény egy része jóval kritikusabb az amerikai és izraeli lépéssel szemben, különösen ott, ahol jelentősebb síita kisebbség él. Nigériában például több nagyvárosban is tüntetések voltak a támadás ellen, Maliban pedig még szunnita vallási vezetők is kiálltak Teherán mellett.³⁶ Ennek elsődleges oka, hogy Irán szoros kapcsolatokat épített ki a száheli katonai rezsimekkel.

Ennek kapcsán érünk el a második témához, a gazdasági-kereskedelmi viszonyrendszerhez, amelynek egyszerre van egy makro- és mikro dimenziója. Előbbi esetében a háború okozta globális energiaár-növekedés pillanatokon belül Afrikába is begyűrűzött: Nigériában egyetlen hét alatt 11%-kal nőttek az üzemanyagárak,³⁷ ami hamarosan más szektorokban is fel fogja pörgetni az inflációt. A helyzet tovább súlyosbodhat, ha a jemeni húszik beváltják ígéretüket, és ismét tömeges támadásokkal sújtják az Ádeni-öblön áthaladó hajóforgalmat.³⁸

Mikro szinten a szankciók kijátszása érdekében a perzsa állam az elmúlt évtizedekben fokozta afrikai kereskedelmét: 2025-ben az Afrikába irányuló iráni export 85%-kal nőtt 2024-hez képest.³⁹ Ezzel párhuzamosan egyes információk szerint Teherán a Száheli Államok Szövetségének tagjaitól, elsősorban Nigerből szeretett volna uránt beszerezni nukleáris programja számára.⁴⁰ Bár nem kiemelkedő mértékben, a perzsa állam humanitárius projekteket is finanszírozott a kontinensen, amelyeket most egészen biztosan

³² AFRICA CENTER FOR STRATEGIC STUDIES 2025.

³³ CHEMAM 2026.

³⁴ CHEMAM 2026.

³⁵ CHEMAM 2026.

³⁶ FISCHER 2026.

³⁷ FISCHER 2026.

³⁸ JALAL 2026.

³⁹ JALAL 2026.

⁴⁰ TANA CONSULTING 2026.

fel fog függeszteni. Ugyanez várhat arra a technológiai transzferre, amit az iráni szakemberek és know-how jelentett különösen a száheli országoknak.⁴¹

A védelmi és biztonsági együttműködés terén Irán az elmúlt években fontos partnerré vált Etiópia, Szudán és a három száheli ország, Mali, Niger és Burkina Faso számára. Ez elsősorban a dróntechnológia terén mutatkozott meg. Az iráni Mohajir-6 drónok sokkal olcsóbbak a nyugati és török típusoknál, és bár jóval szerényebb képességekkel rendelkeznek, a szélsőséges csoportok ellen harcoló száheli országok számára ezek megfelelő és egyszerű eszközök. Mivel Teheránnak most minden képességet saját maga védelmére kell fordítania, egészen biztos, hogy ezek a fegyverszállítások el fognak apadni, ami mind a száheli junták, mind a Gyorsreagálású Támogató Erők (RSF) ellen harcoló szudáni kormányerők pozícióit gyengíteni fogja.⁴² Bár ezek a hatások vélhetőleg nem azonnal fognak jelentkezni, illetve az érintett országok más beszállítókkal – köztük törökökkel vagy oroszokkal – is kiválthatják ezeket az eszközöket, kérdéses, hogy lesz-e ehhez elegendő forrásuk.

Végül, de nem utolsó sorban meg kell említenünk az „ellenállás tengelye” keretében kiépült iráni hálózatokat Afrikában. Ezek kapcsán már ez elmúlt években is felmerült, hogy Teherán potenciális támadásokhoz használható ügynököket telepít a kontinensre. 2025 végén például Csádban tartóztattak le két iráni háttérű sejtet,⁴³ de Kenya is utasított ki iráni diplomatákat, mivel Nairobi szerint azok a helyi izraeli nagykövetség ellen terveztek támadást.⁴⁴ Irán ma már 22 afrikai országban rendelkezik képvisellel, amelyek szükség esetén megfelelő háttérrel biztosíthatnak az amerikai és izraeli érdekeltségek elleni támadásokhoz. Több szakértő tart ugyanis attól, hogy ha sarokba szorítják, Teherán akár aszimmetrikus eszközöket is bevet.⁴⁵ Az Afrikában található amerikai és izraeli célpontok jóval „puhábbak” annál, mint amelyek támadásával Irán jelenleg próbálkozik. Emellett különféle proxykon keresztül Irán már így is rendelkezik kapcsolatokkal radikális csoportok felé, mint a somáliai as-Sabáb vagy a nigériai Iszlám Mozgalom. Bár ezek között vannak szunnita szervezetek is, pragmatikus alapon könnyen elképzelhető a velük való együttműködés, ahogy az a jemeni húszik és az as-Sabáb közt történik. Annál is inkább, mert jelentések szerint az al-Káida jelenlegi vezetője, Szaif al-Adil évek óta Iránban tartózkodik.⁴⁶ Mindezek mellett nem szabad megfeledkeznünk a már említett, a kontinensen élő síita közösségekről sem. Mindez súlyos biztonsági problémákat vet fel Afrika kapcsán, amely könnyen újabb terrortámadások színterévé válhat.

⁴¹ FISCHER 2026.

⁴² TANA CONSULTING 2026.

⁴³ IZQUIERDO 2025.

⁴⁴ TIMES OF ISRAEL 2016.

⁴⁵ GBADAMOSI 2026.

⁴⁶ TANA CONSULTING 2026.

6. KONKLÚZIÓ

Az iráni háború következményei eltérő módon ugyan, de távoli régiókban is éreztetik hatásukat. Közép-Ázsiában elsősorban gazdasági kockázatokkal kell számolni, Afganisztán és Pakisztán esetében pedig a konfliktus a már meglévő biztonsági, humanitárius és államközi feszültségeket mélyíti tovább. A Kaukázusban a háború áttérjedésének veszélye jelentős, különösen Azerbajdzsán esetében, miközben Törökország ismét kulcsfontosságú migránsbefogadó és tranzitországgá válhat. A MENA-régióban a legnagyobb fenyegetést nem mindenütt a közvetlen katonai eszkaláció, hanem inkább az energia- és élelmiszerárak emelkedése, a támogatási rendszerek fenntarthatatlansága és az ebből fakadó társadalmi destabilizáció jelenti. Afrikában a konfliktus politikai, gazdasági és biztonsági mellékhatásai jelentenek kihívást, az iráni hálózatokhoz és proxykapcsolatokhoz köthető aszimmetrikus fenyegetések erősödése nyomán.

Az iráni háború önmagában rövid távon valószínűleg nem idéz elő hirtelen és tömeges Európa felé irányuló menekülthullámot, középtávon azonban jelentősen növelheti a tartós migrációs nyomást. Ennek fő hajtóereje nem kizárólag a fegyveres erőszak, hanem a megélhetési válság, az állami teherbíró képesség gyengülése, a regionális befogadó rendszerek túlterhelődése és a másodlagos mozgások erősödése lehet. A konfliktus ezért elsősorban nem egyszeri biztonsági eseményként, hanem egy olyan összetett válságfolyamat elemeként értelmezendő, amely gazdasági, társadalmi és migrációs szempontból is hosszabb távú következményekkel járhat Európa számára.

IRODALOMJEGYZÉK

- AFRICA CENTER FOR STRATEGIC STUDIES (2025): *Mapping Gulf State Actors' Expanding Engagements in East Africa*. 2025.07.08. Forrás: <https://africacenter.org/spotlight/gulf-state-actors-east-africa/> (Letöltés ideje: 2026.03.09.)
- AFRICAN UNION (2026): *AU Commission Press Statement on US-Iran Military Escalation*. 2026.02.28. Forrás: <https://au.int/en/pressreleases/20260228/au-commission-press-statement-us-iran-military-escalation> (Letöltés ideje: 2026.03.09.)
- AHMED, Saqib Iqbal (2026): *Dollar whipsawed on hopes of an end to the Iran war*. 2026.03.09. Forrás: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/dollar-surges-us-iran-war-pushes-oil-past-100-barrel-2026-03-08/> (Letöltés ideje: 2026.03.10.)
- AL JAZEERA (2026): *Iran denies its drones hit airport in Azerbaijan's exclave as war widens*. 2026.03.05. Forrás: <https://www.aljazeera.com/news/2026/3/5/iranian-drones-hit-airport-in-azerbaijans-exclave-as-us-israel-war-widens> (Letöltés ideje: 2026.03.11.)
- ALL ISRAEL NEWS (2025): *Tehran suspects Azerbaijan allowed Israel to access its airspace to strike Iran*. 2025.07.02. Forrás: <https://allisraelnews.com/tehran-suspects-azerbaijan-of-allowing-israel-access-to-airspace-to-strike-iran> (Letöltés ideje: 2026.03.10.)
- ARAB NEWS (2026a): *UN says 270,000 Afghans have returned from Iran, Pakistan this year*. 2026.03.10. Forrás: <https://www.arabnews.com/node/2635950/amp> (Letöltés ideje: 2026.03.10.)
- ARAB NEWS (2026b): *Pakistan backs Bahrain, calls for de-escalation as Iran war continues*. 2026.03.10. Forrás: <https://www.arabnews.com/node/2635905/pakistan> (Letöltés ideje: 2026.03.10.)
- BAYRAMLI, Nigar (2025): *Iran Executes Man for 2023 Azerbaijan Embassy Attack*. Caspian News, 2025.05.21. Forrás: <https://caspiannews.com/news-detail/iran-executes-man-for-2023-azerbaijan-embassy-attack-2025-5-21-17/> (Letöltés ideje: 2026.03.10.)
- BOLTUC, Silvia (2025): *How Will Iran-China Corridor Impact Eurasian Connectivity?* Special Eurasia, 2026.06.09. Forrás: <https://www.specialeurasia.com/2025/06/09/iran-china-railway- Eurasia/#:~:text=The%20railway%20also%20has%20other%20benefits%2C%20including,at%20the%20Aprin%20dry%20port%20in%20Iran> (Letöltés ideje: 2026.03.07.)
- BURKE, Jason – BALOCH, Shah Meer – LAMB, Kate (2026): *Pakistan declares state of 'open war' after bombing major Afghan cities*. The Guardian, 2026.02.27. Forrás: <https://www.theguardian.com/world/2026/feb/27/pakistan-declares-state-of-open-war-after-bombing-major-afghan-cities> (Letöltés ideje: 2026.03.10.)

- CENTER FOR PREVENTIVE ACTION (2026): *Iran's War With Israel and the United States*. Council on Foreign Relations, 2026.03.02. Forrás: <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/confrontation-between-united-states-and-iran> (Letöltés ideje: 2026.03.11.)
- CHEMAM, Melissa (2026): *African leaders call for restraint, dialogue as Iran crisis intensifies*. Radio France Internationale, 2026.03.02. Forrás: <https://www.rfi.fr/en/international/20260302-african-leaders-call-for-restraint-dialogue-as-iran-crisis-intensifies-israel-usa-military-strikes> (Letöltés ideje: 2026.03.09.)
- ESHANOVA, Zamira – RFE/RL'S TURKMEN SERVICE (2026): *Iran War Sends Economic Ripples Through Central Asia, Turkmenistan Most Exposed*. Radio Free Europe, 2026.03.04. Forrás: <https://www.rferl.org/a/iran-war-economy-central-asia-turkmenistan/33695124.html> (Letöltés ideje: 2026.03.07.)
- FISCHER, Nikolas (2026): *How the US-Israel war with Iran is reshaping Africa*. Deutsche Welle, 2026.03.05. Forrás: <https://www.dw.com/en/how-the-us-israel-war-with-iran-is-reshaping-africa/a-76223689> (Letöltés ideje: 2026.03.09.)
- GBADAMOSI, Nosmot (2026): *What the War on Iran Means for Africa*. Foreign Policy, 2026.03.04. Forrás: <https://foreignpolicy.com/2026/03/04/iran-war-us-trump-africa-regional-impact/> (Letöltés ideje: 2026.03.09.)
- INTERNATIONAL MONETARY FUND (2025): *Arab Republic of Egypt*. 2025. július Forrás: <https://www.imf.org/-/media/files/publications/cr/2025/english/1egyca2025001-source-pdf.pdf> (Letöltés ideje: 2026.03.11.)
- IZQUIERDO, Laureano Pérez (2025): *Redes terroristas, confesiones en Chad y la sombra de la Fuerza Quds: el plan de Irán para desestabilizar África*. Infobae, 2025.12.06. Forrás: <https://www.infobae.com/america/mundo/2025/12/06/redes-terroristas-confesiones-en-chad-y-la-sombra-de-la-fuerza-quds-el-plan-de-iran-para-desestabilizar-africa/> (2026.03.09.)
- JALAL, Ibrahim (2026): *The Houthis Must Decide: Join Iran's War Against the US and Israel or Abandon Iran*. Stimson, 2026.03.03. Forrás: <https://www.stimson.org/2026/the-houthis-must-decide-join-irans-war-against-the-us-and-israel-or-abandon-iran/> (Letöltés ideje: 2026.03.09.)
- JANJUA, Haroon (2025): *How the Iran-Israel conflict could destabilize Pakistan*. Deutsche Welle, 2025.06.18. Forrás: <https://www.dw.com/en/how-the-iran-israel-conflict-could-destabilize-pakistan/a-72962163> (Letöltés ideje: 2026.03.10.)
- KIHARA, Leika (2026): *Iran conflict forces Asian central banks into sharp policy rethink*. Reuters, 2026.03.09. Forrás: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/iran-conflict->

- [forces-central-banks-into-sharp-policy-rethink-2026-03-09/](#) (Letöltés ideje: 2026.03.10.)
- MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF TURKMENISTAN (2025): *Turkmenistan renders humanitarian assistance to foreign citizens arriving from Iran*. 2025.06.16. Forrás: <https://www.mfa.gov.tm/en/news/5315> (Letöltés ideje: 2026.03.08.)
- RELIEFWEB (2026): *Middle East Situation – as of 9 March 2026*. 2026.03.09. Forrás: <https://reliefweb.int/report/lebanon/middle-east-situation-9-march-2026> (Letöltés ideje: 2026.03.10.)
- REUTERS (2026): *IMF's Georgieva warns Middle East conflict could push global inflation higher*. 2026.03.09. Forrás: <https://www.reuters.com/world/middle-east/imfs-georgieva-warns-middle-east-conflict-could-push-global-inflation-higher-2026-03-09/> (Letöltés ideje: 2026.03.11.)
- SHAHID, Saleem (2025): *Balochistan CM Bugti orders fuel, supplies for areas near Iran border*. Dawn, 2025.06.23. Forrás: <https://www.dawn.com/news/1919224/balochistan-cm-bugti-orders-fuel-supplies-for-areas-near-iran-border> (Letöltés ideje: 2026.03.10.)
- TANA CONSULTING (2026): *Migrációs és polgárháborús nyomást eredményezhet Irán semlegesítése*. 2026.03.08. Forrás: <https://tanaconsulting.org/2026/03/08/migracios-es-polgarhaborus-nyomast-eredmenyezhet-iran-semlegesitese/> (Letöltés ideje: 2026.03.09.)
- TIMES OF ISRAEL (2025): *Iran enlisted drug trafficker in failed plot to kill Azerbaijan rabbi – report*. 2025.04.05. Forrás: <https://www.timesofisrael.com/iran-enlisted-drug-trafficker-in-failed-plot-to-kill-azerbaijan-rabbi-report/> (Letöltés ideje: 2026.03.10.)
- TIMES OF ISRAEL (2016): *Kenya drops charges, deports Iranians thought plotting attack on Israelis*. 2016.12.14. Forrás: <https://www.timesofisrael.com/kenya-drops-charges-deports-iranians-thought-plotting-attack-on-israelis/> (Letöltés ideje: 2026.03.09.)
- TÜRKIYE TODAY (2026): *Türkiye-Iran border trade continues normally, trade minister says*. 2026.03.10. Forrás: <https://www.turkiyetoday.com/business/turkiye-iran-border-trade-continues-normally-trade-minister-says-3215991?s=1> (Letöltés ideje: 2026.03.11.)
- UMAROVA, Nargiza (2026): *Why Southern Corridor through Iran is Critical for Central Asia*. The Astana Times, 2026.02.04. Forrás: <https://astanatimes.com/2026/02/why-southern-corridor-through-iran-is-critical-for-central-asia/> (Letöltés ideje: 2026.03.07.)
- UNHCR (2026a): *Afghanistan Situation*. 2026. január. Forrás: <https://data.unhcr.org/en/situations/afghanistan> (Letöltés ideje: 2026.03.08.)
- UNHCR (2026b): *One Year Recap, 2025 Afghan Returns*. 2026.02.24. Forrás: <https://reliefweb.int/attachments/8817b098-34d4-5b1e-b4e6->

[bb601b883091/2025%20Afghan%20returns%20-%20one%20year%20recap.pdf](https://documents1.worldbank.org/curated/en/099022625154528980/txt/BOSIB-a9c4b95d-43c6-401b-a167-673934df56f4.txt)

(Letöltés ideje: 2026.03.08.)

WORLD BANK GROUP (2022): *Project Appraisal Document on a Proposed Loan in the Amount of US\$490 Million to the Hashemite Kingdom of Jordan for an Emergency Food Security Project*. 2022.05.02. Forrás:

<https://documents1.worldbank.org/curated/en/486071652556836130/pdf/Jordan-Emergency-Food-Security-Project.pdf> (Letöltés ideje: 2026.03.10.)

WORLD BANK GROUP (2023): *Tunisia. Economic Monitor. Reforming energy subsidies for a more sustainable Tunisia*. Forrás:

<https://documents1.worldbank.org/curated/en/099019303282329860/pdf/IDU08730f37a0a51a04e8108a1c07409008aedb8.pdf> (Letöltés ideje: 2026.03.10.)

WORLD BANK GROUP (2024): *Jordan. Economic Monitor. Strength Amidst Strain: Jordan's Economic Resilience*. 2024.10.02. Forrás:

<https://www.worldbank.org/en/country/jordan/publication/jordan-economic-monitor-summer-2024> (Letöltés ideje: 2026.03.10.)

WORLD BANK GROUP (2025a): *Program Document for a Proposed Loan in the Amount of EUR 578.3 Million (US\$600 Million Equivalent) to the Kingdom of Morocco for the Third Strengthening Human Capital for a Resilient Morocco Development Policy Financing*. 2025.02.20. Forrás:

<https://documents1.worldbank.org/curated/en/099022625154528980/txt/BOSIB-a9c4b95d-43c6-401b-a167-673934df56f4.txt> (Letöltés ideje: 2026.03.10.)

WORLD BANK GROUP (2025b): *Food Security Update*. 2025.01.17. Forrás: <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/40ebbf38f5a6b68bfc11e5273e1405d4-0090012022/related/Food-Security-Update-112-January-17-2025.pdf> (Letöltés ideje: 2026.03.10.)

YAWAE, Mohammad Yunus – SHAHID, Ariba (2025): *Afghanistan shifts trade to Iran route to avoid Pakistan closures*. Reuters, 2025.11.14. Forrás:

<https://www.reuters.com/world/asia-pacific/afghanistan-shifts-trade-iran-route-avoid-pakistan-closures-2025-11-14/> (Letöltés ideje: 2026.03.10.)

HORIZONT ELEMZÉSEK

A Migrációkutató Intézet elektronikus kiadványsorozata

Kiadó: **Migrációkutató Intézet**

Szerkesztés és tördelés: Jónás Bianka

Lektorálta: Dr. habil. Marsai Viktor

A kiadó elérhetősége: H-1518 Budapest, Pf. 155

Tel.: +36 1 372 0191

E-mail: info@migraciokutato.hu

Az elemzés és annak következtetései kizárólag a szerző magánvéleményét tükrözik, és nem tekinthetők a Migrációkutató Intézet álláspontjának.

© Dócza Edith Krisztina, Marsai Viktor, Sayfo Omar, 2026

© Migrációkutató Intézet, 2026

ISSN 2677-1780